

EUGENIJA ULČINAJTĖ

LATINITAS JAKO CZĘŚĆ LITEWSKIEJ HISTORII LITERATURY I KULTURY

Terminu *latinitas* używam w niniejszym artykule w znaczeniu nadanym mu przez profesora Jerzego Axera¹, tzn. jako studia nad językiem łacińskim w Wielkim Księstwie Litewskim, naśladownictwo klasycznych autorów rzymskich, powstała na zasadzie imitacji literaturę historyczną, religijną, polemiczną i piękną, związaną tematycznie z krajem, a pisaną po łacinie, a także nadzwyczaj popularną w XVI i XVII wieku teorię rzymskiego pochodzenia Litwinów, którą próbowano wykorzystać do uzasadnienia bytu politycznego narodu litewskiego i jego odrębności oraz do uniezależnienia się spod wpływu Polski i Rosji².

W kulturze Europy Zachodniej i Środkowej, opartej na dziedzictwie Cesarstwa Rzymskiego, łacina była językiem nauki, nauczania, dyplomacji i administracji państwowej. Był to swego rodzaju interjęzyk, który pozwolił na stworzenie jednolitego systemu kształcenia, form protokołu dyplomatycznego, podobnego modelu literatury łacińskiej, bazującego na naśladownictwie literatury antycznej oraz parafrazach biblijnych.

¹/ Por. J. Axer, *Latin as a Factor in the Polish Cultural Identity in the Period of the First Polish Republic (1500-1800)*, [w:] *Mare Balticum – Mare Nostrum. Latin in the Countries of the Baltic Sea (1500-1800)*. Edited by O. Merisalo and R. Sarasti, Wilenius. Acts of the Helsinki Colloquium 16-21 August 1992, Jyväskylä 1994, s. 157-165; J. Axer, „*Latinitas*“ jako składnik polskiej tożsamości kulturowej, [w:] *Tradycje antyczne w kulturze europejskiej – perspektywa polska*, Warszawa 1995, s. 71-81.

²/ Przegląd aktualnego stanu badań nad teorią rzymskiego pochodzenia Litwinów zob. M. Jučas, *Lietuvos metraščių ir kronikos*. Vilnius 2002, s. 44-51.

Na Litwie język łaciński był używany już od XIII wieku. Zachowały się pisane po łacinie listy i dokumenty wielkich książąt litewskich – Mendoga, Giedymina, Witolda i Zygmunta Augusta. Na początku XV wieku z urzędowego języka staroruskiego przelożono na łacinę najstarszą część *Krótkiego latopisu litewskiego (Origo regis Jagyelo et Wytholdi ducum Lithuaniae)*³. Dowodzi to, że już od XIII wieku łacinę uważano na Litwie za podstawowy język oficjalny używany w sferach rządowych w kontaktach z Zachodem i wśród wykształconej elity.

Jednak powstanie piśmiennictwa i literatury pięknej w języku łacińskim na Litwie uwarunkowały przede wszystkim dwa czynniki: chrystianizacja Litwy (1387) oraz ruch humanistyczny epoki Renesansu, który w Wielkim Księstwie Litewskim szerzył się wraz z ideami Reformacji i swój najintensywniejszy rozwój przeżywał w XVI–XVII wieku. Miały one wpływ na przygotowanie i wydanie najstarszej na Litwie książki – agendy liturgicznej, opracowanej przez kanonika kapituły wileńskiej Marcina (*Agenda, sive Exequiale divinatorum sacramentorum*, Gedani 1499)⁴, oraz na pojawienie się pism w języku łacińskim i litewskim.

W XVI–XVIII w. w języku łacińskim były spisywane uchwały synodów kościelnych (*Decreta, Acta, Constitutiones synodalarum*), pisano też listy duszpasterskie biskupów kierowane do księży i wiernych (*Epistolae pastorales*), sprawozdania misjonarzy, materiały wizytacji kościołów⁵.

Szerzenie się idei humanizmu i Reformacji w XVI wieku przyspieszyło powstanie i rozwój literatury publicystycznej, polemicznej, naukowej oraz pięknej w języku łacińskim. Po łacinie zostały napisane poematy historyczne: *Pieśń o żubrze* Mikołaja Hussowskiego (*Carmen de statura, feritate ac venatione bisontis, Cracoviae 1523*), *Radziwiłłiada* Jana Radwana (*Radivilias, sive de vita et rebus gestis <...> Nicolai Radivili, Vilnae 1592*), *Historia Litwy* Wojciecha Kojalowicza-Wijuka (*Historiae Lituanae pars prior, Dantisci 1650; pars altera, Antverpiae 1669*), pierwsza gramatyka języka litewskiego autorstwa Daniela Kleina (*Grammatica Lituonica...*, Regiomonti 1653), *Liryki* profesora

³/ M. Jučas, *op. cit.*, s. 34-39; A. Prohaska, *Przekład ruskiego letopisca ks. litewskich na język łaciński*, „Kwartalnik Historyczny” 1888, R. 2, z. 2, s. 196-205.

⁴/ N. Feigelmanas, *Lietuvos inkunabulai*. Vilnius 1975, s. 420; *Senoji Lietuvos knyga XVI-XVIII a.* Parodos katalogas, sudarė A. Braziūnienė, Vilnius 1997, s. 15.

⁵/ Duża część tych materiałów została opublikowana w zbiorze: *Baltų religijos ir mitologijos šaltiniai*, sudarė N. Vėlius, t. 2: XVI amžius, Vilnius 2001; t. 3: XVII amžius, Vilnius 2003 (Sources of Baltic Religion and Mythology); zob. też: *Relationes status dioecesium in Magno Ducatu Lituaniae*, edidit P. Rabikauskas, t. 1-2, Romae 1971-1978.

Uniwersytetu Wileńskiego Macieja Kazimierza Sarbiewskiego, które spotkały się z dużym uznaniem w Europie (*Lyriconum libri...*, I wyd. Coloniae 1625).

Mimo wielu wspólnych przyczyn, które uwarunkowały powszechne użycie języka łacińskiego w Europie Zachodniej i Środkowej, gdzie *Latinitas* rozumiano jako odpowiednik *humanitas*, można twierdzić, że na Litwie w XVI–XVIII w. język łaciński odegrał znacznie ważniejszą rolę niż w innych krajach Europy. W Wielkim Księstwie Litewskim łacina była nie tylko przedmiotem nauczania, oznaką wykształcenia czy środkiem twórczości intelektualnej. W wielu wypadkach stała się zasadniczym argumentem przemawiającym na rzecz samodzielności politycznej Litwy i tożsamości narodowej Litwinów. Szesnastowieczny publicysta, sekretarz wielkksiążęcy Waclaw Mikołajewicz w traktacie wydanym pod nazwiskiem Michalon Lituanus (*De moribus Tartarorum, Lituatorum et Moschorum*, napisany ok. 1550, wyd. Basileae 1615) nie tylko przypomniał legendę o rzymskim pochodzeniu Litwinów, ale też podał 74 łacińskie wyrazy, mające dowodzić podobieństwa łaciny do języka litewskiego, np. *ignis* (ugnis – ogień), *unda* (vanduo – woda), *deus* (dievas – Bóg) i inne⁶.

Można twierdzić, że dzieło to zapoczątkowało językoznawstwo porównawcze na Litwie. Z drugiej strony wydaje się oczywiste, że Lituanusowi chodziło nie tyle o filologię, ile o historię polityczną. Michalon Lituanus posłużył się porównaniem łaciny i języka litewskiego w celu wyrażenia swego negatywnego stosunku do ruskich szkół i języka ruskiego, który, zdaniem Lituanusa, „jest obcy dla nas, Litwinów, tzn. Włochów, zrodzonych z włoskiej krwi” (*„idioma Ruthenum aliena sit a nobis Lituanis, hoc est, Italianis, Italico sanguine oriundis”*)⁷. Lituanus próbuje znaleźć argumenty przemawiające za odrębnością narodu i państwa litewskiego, proponuje zastąpić „pismo moskiewskie” (*litteras Moscoviticās*) łacińskim i uznać łacinę za język urzędowy Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Idee Michalona Lituanusa rozwinął i pogłębił urodzony w Polsce Augustyn Rotundus (ok. 1520-1582). Po studiach na różnych uniwersytetach europejskich w 1551 roku zamieszkał na Litwie. Był sekretarzem

⁶/ J. Ochmański, *Michalon Litwin i jego traktat o zwyczajach Tatarów, Litwinów i Moskwićinów z połowy XVI wieku*, „Kwartalnik Historyczny”, 1976, R. 83, z. 4, s. 765-783; M. Ročka, *Mykolas Lietuvis*, Vilnius 1988, s. 31-43.

⁷/ M. Lietuvis, *Apie totoriū, lietuviū ir maskvėniū papročius* (*De moribus Tartarorum, Lituatorum et Moschorum*), Vilnius 1966, s. 23 (95). Tekst w językach łacińskim i litewskim.

Zygmunta Augusta, wójtem wileńskim, brał udział w opracowywaniu drugiego (1566) i trzeciego (1588) *Statutu litewskiego*. Augustyn Rotundus przełożył na język łaciński drugi *Statut litewski*, a do tekstu tłumaczenia dołączył napisany przez siebie *Zarys dziejów książąt litewskich* (*Epitome principum Lituaniae*), w którym zwięźle przedstawił legendę o rzymskim pochodzeniu Litwinów, wiążąc z nią genealogię wielkich książąt litewskich. Rzymianie mieli przybyć na Litwę „pod wodzą Publiusza Libona, którego, po przekręceniu jego imienia, zaczęto w historii nazywać Palemonem“ („...*duce P. Libone quem Palemonem corrupto nomine historia vocat*”)⁸. Wybór takiego imienia, jak się wydaje, nie był przypadkowy: od imienia Libona wywodzi się nazwa „Liwonia“ (polskie Inflanty), to zaś stanowi prawną podstawę do uznania tych ziem za część Wielkiego Księstwa Litewskiego. Rotundus podał w skrócie genealogię wielkich książąt litewskich – od Palemona po nowo wybranego króla Stefana Batorego.

Podobnie jak Michalon Lituanus, Rotundus wyodrębnia dwa najważniejsze czynniki państwowości litewskiej: silną władzę książęcą oraz latynizację instytucji państwowych, w celu stworzenia własnego modelu kultury i prawa. W liście do króla Stefana Batorego z 23 października 1576 roku Augustyn Rotundus upomina się o przywrócenie językowi łacińskiemu statusu oficjalnego języka państwowego: „mamy głęboką nadzieję, że Litwinom zostanie zwrócony – co niechybnie szybko nastąpi – ojczysty i swojski dla nich język łaciński” („*Latina lingua, Lituanorum nativa et propria*”), co znacznie ułatwi wydawanie i rozumienie praw, uchwał senatu, najważniejszych statutów, decyzji narodu, wszystkich aktów państwowych i postanowień sądu na cześć i chwałę tego wspaniałego narodu, który w taki sposób zapewni sobie w przyszłości skuteczną ochronę przed wszelkim barbarzyństwem („*qua certe facilius multo et clarius leges, senatus consulta, principalia decreta, plebiscita actaque omnia publica et fori actiones scribi et ad laudem et gloriam huius praeclare gentis a barbarie prorsus per omnia vindicatae, edi poterunt*”)⁹.

Argument o podobieństwie łaciny i języka litewskiego stale wpływa w publicystyce, historiografii, pamiętnikarstwie i literaturze pięknej XVI i XVII wieku jako najważniejsza opcja polityczna i ideologiczna. Jan

⁸/ A. Rotundas, „Trumpa Lietuvos kunigaikščių istorija“, [w:] *Šešioliktojo amžiaus raštija*, Vilnius: Pradai 2000 (Senoji Lietuvos literatūra, 5 knyga), s. 287, 296.

⁹/ A. Rotundas, *Laiškas Lenkijos karalini ir Lietuvos didžiąjam kunigaikščini Steponni*, [w:] *Šešioliktojo amžiaus raštija...*, s. 282; zob. też: *Archiwum Komisji prawniczej*, t. 7: *Pomniki prawa litewskiego z XVI wieku*, cz. 1, s. XIX, wyd. F. Piekosiński, Kraków 1900.

Radwan, który w eposie *Radziwiliada* (*Radivilias*, Wilno 1592) opisał lądowanie Publiusza Libona, czyli Palemona, u wybrzeży Bałtyku, podkreśla, że „stąd w długim szeregu wywodzą się wszystkie rody litewskie” (*Radv.* I, 37: „*Unde venit longa serie Litwana propago*”)¹⁰. Związki z legendą o rzymskim pochodzeniu Litwinów oraz pamięć o chlubnej przeszłości Litwy można odnaleźć również w utworach innych gatunków: gratulacjach, panegirykach, epigramatach, trenach. Wilno niejednokrotnie jest tu nazywane „miastem Palemona” (*Palaemonia urbs*), „miastem na siedmiu wzgórzach” (*septi-collis urbs*), podobnie jak miastem siedmiu wzgórz zwany był Rzym, zamek Giedymina nazywany jest Kapitołem, a mieszkańcy Wilna – kwirytami¹¹. Niemalże znaczenie miał również fakt, iż w ówczesnych książkach teksty literackie uzupełniły ilustracje z symbolami litewskiej państwowości: Pogonią, Słupami Giedymina, herbami magnatów. Takim oto sposobem umacniano świadomość narodową Litwinów, miłość do ojczyzny i patriotyzm.

Należy zaznaczyć, że w okresie kształtowania się piśmiennictwa litewskiego właśnie w tekstach łacińskich zostały wypowiedziane najważniejsze idee litewskiej państwowości i narodowości, określone formy stosunków między jednostką a państwem.

Do umocnienia pozycji języka łacińskiego w Wielkim Księstwie Litewskim w największym stopniu przyczyniło się założone w 1570 roku w Wilnie kolegium jezuickie, w 1579 roku przekształcone w uniwersytet (*Universitas et Academia Vilnensis Societatis Jesu*). Wpłynęła na to przyjęta struktura studiów humanistycznych (*studia humanitatis*), na którą składały się klasy gramatyki języka łacińskiego i języka greckiego, poetyki i retoryki. W ciągu 5–7 lat (czas trwania studiów w różnych okresach zmieniał się) studenci zapoznawali się z najważniejszymi utworami autorów antycznych, uczyli się je analizować, naśladować i na ich podstawie samodzielnie układać przemówienia, gratulacje, dedykacje, epigramaty, epitafia, panegiryki oraz utwory innych gatunków. Stanowiło to obowiązkową część programu studiów akademickich, dość rygorystycznie określoną w zasadach dydaktyki

¹⁰/ J. Radvanas, *Radziwiliada*, Iš lotynų k. vertė, įvadinį straipsnį ir komentarus parašė S. Narbutas, Vilnius 1997, s. 7. Tekst w językach łacińskim i litewskim.

¹¹/ Zob. *Vilniaus pasveikinimas (Gratulatio Vilnae)*, XVI-XVIII amžiaus tekstų rinkinys, sudarė E. Ulčinaitė, Vilnius 2001.

jezuickiej *Ratio studiorum*¹². Wiadomości nabyte w trakcie studiów humanistycznych były przydatne na wyższym szczeblu kształcenia – podczas studiów filozoficznych i teologicznych.

Na Uniwersytecie Wileńskim korzystano z typowych, uznanych w całej Europie Zachodniej podręczników: gramatyki łacińskiej – Portugalczyka Emmanuela Alvareza (Alwara) (*De institutione grammatica libri tres*, Vilnae 1592), języka greckiego – Holendra Mikołaja Clenarda (Nicolaus Clenardus (Cleynaerts), *Institutiones absolutissimae in Graecam linguam*, Vilnae 1600) oraz Niemca Jakoba Gretsera (Jacobus Gretserus, *Institutionum linguae Graecae libri tres*, Vilnae 1604), *Poetyki* Włocha Juliusza Cezara Scaligera (Julius Caesar Scaliger, *Poetices libri septem*, Lyoni 1561), *Retoryki* Hiszpana Cypriana Soareza (Cyprianus Soarius, *De arte rhetorica libri tres*, Coimbrae 1560). Spośród autorów rzymskich czytanych na Uniwersytecie Wileńskim za najważniejszych uważano Cyncerona, Wergiliusza i Senekę. Spod prasy Drukarni Uniwersyteckiej (Akademickiej) wyszło 13 dzieł Cyncerona: *Listy do przyjaciół* (*Epistolae familiares*), mowy, traktaty retoryczne. W wileńskiej oficynie Jana Karcana wydano tłumaczenia na język polski dzieł filozoficznych Cyncerona: *O obowiązkach* (*De officiis*), *O starości* (*De senectute*), *O przyjaźni* (*De amicitia*). Dzieła Seneki przelożyli na język polski Łukasz Górnicki i Dawid Pilchowski, a wydała drukarnia Akademii Wileńskiej¹³.

Uniwersalny program studiów humanistycznych, typowe podręczniki oraz wysoki poziom nauczania pozwoliły profesorom i studentom Uniwersytetu Wileńskiego na równi z innymi uczestniczyć w życiu naukowym i intelektualnym Europy Zachodniej – nie tylko brać, ale i dawać.

Podręcznik logiki profesora Akademii Wileńskiej, Polaka, Marcina Śmigleckiego (*Logica Martini Smigleccii Societatis Iesu*), wydany w 1618 roku w Ingolstadt, doczekał się aż trzech wznowień w Oksfordzie (1634, 1638, 1658) i dzięki swoim zaletom dydaktycznym aż do XIX wieku służył jako podręcznik akademicki na uniwersytetach Anglii, Niemiec i Francji¹⁴.

¹²/ *Ratio atque instituto studiorum Societatis Iesu*, Turnoni 1603, p. 136: Epigrammata, inscriptiones, epitaphia condere; phrasas ex bonis oratoribus et poetis, seu Graecas, seu Latinas excerptare, figuras rhetoricas ad certas materias accommodare.

¹³/ E. Ulčinaite, *Wydania i recepcja autorów antycznych w wieku XVI–XVIII na Litwie*, [w:] *Jeziicka ars historica. Prace ofiarowane księdzu profesorowi Ludwikowi Grzebieńowi SJ*, Kraków 2001, s. 573–584.

¹⁴/ R. Plečkaitis, *Feodalizmo laikotarpio filosofija Lietuvoje*, Vilnius 1975, s. 94–100; L. Piechnik SJ, *Związki kulturalne Dawnej Akademii Wileńskiej z Zachodem w latach 1570–1773*, [w:] *Analecta Cracoviensia*, t. 19, 1987, s. 345–348.

Ogromną popularnością cieszyło się również dzieło innego profesora Uniwersytetu Wileńskiego, Litwina, jezuita Zygmunta Lauksmina (Sigismundus Lauxmin) (*Praxis oratoria sive praecepta artis rhetoricae*, I wyd. Brunsbergae 1648), które aż 14 razy wznawiano w różnych miastach Europy Zachodniej i Środkowej (we Frankfurcie nad Menem, Kolonii, Monachium, Pradze, Wiedniu, Würzburgu), było wykorzystywane jako podręcznik retoryki w kolegiach katolickich i protestanckich¹⁵.

Uniwersytet Wileński był ważną instytucją, łączącą Litwę z ojczyzną języka łacińskiego – Włochami. Pierwsi profesorowie teologii i filozofii na Uniwersytecie Wileńskim byli absolwentami kolegium jezuickiego w Rzymie (*Collegium Romanum*) – poprzednika obecnego Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego (*Pontificia Universita Gregoriana*). Byli to – Fryderyk Bartsch (Friedericus Bartsch, Barscius), Leonard Kraker (Leonardus Kraker), Jakub Bosgrave (Jacobus Bosgrave), Włoch Michael Salpo – wykładowca matematyki i teologii, rektor Uniwersytetu Wileńskiego w latach 1614–1618.

Studenci oraz profesorowie Uniwersytetu Wileńskiego niejednokrotnie byli wysyłani do *Collegium Romanum* na studia podstawowe i wyższe. W XVII wieku przebywali tu: Mikołaj Zawisza, Andrzej Rudamina, Oswald Krüger, Jan Młodzianowski, Maciej Kazimierz Sarbiewski, Władysław Rudziński i inni¹⁶.

Na Uniwersytecie Wileńskim znane były książki włoskich humanistów: dzieła Dantego, Petrarki, Poggia Braccioliniego, Baltazara (Baldassare) Castiglione, Niccolò Machiavellego. Książka Lorenza Valli *Elegancja języka łacińskiego* (*Elegantiarum linguae Latinae libri sex*) jedynie w XVI wieku w Europie miała ponad 30 wydań, w swoich bibliotekach posiadali ją m.in. prekursor literatury litewskiej Abraham Kulwiec (Abrahamus Culvensis) i dworzanin Radziwiłłów, pedagog, historyk Salomon Rysiński (Rysinius), a notatki na egzemplarzu znajdującym się w Bibliotece Uniwersytetu Wileńskiego świadczą o tym, że książka przechodziła z rąk do rąk.

Książka o podobnym charakterze weneckiego wydawcy Aldusa Manucjusza (Aldus Manutius, Aldo Manuzio) *Elegancje* (*Elegantiae Aldi Ma-*

¹⁵/ E. Ulčínaitė, *Teoria retoryczna w Polsce i na Litwie w XVII wieku*, Wrocław [i in.] 1984, s. 25.

¹⁶/ L. Piechnik SJ, *Rozkwit Akademii Wileńskiej w latach 1600-1655*, Rzym 1983, s. 61-62.

nuti) – już dostosowana do szkół jezuickich – została wydana w Wilnie w 1598 roku (przypuszczalnie w drukarni akademickiej)¹⁷.

Pisma Platona przełożone na język łaciński przez założyciela Akademii Florenckiej (*Academia Florentina*), filozofa Marsilia Ficina podarował Wileńskiej Akademii Jezuickiej podkanclerzy litewski Kazimierz Leon Sapieha (1609-1656).

Jest to jedynie kilka przykładów z dziejów litewsko-włoskich związków kulturalnych i literackich. Zasługują one na osobne, wyczerpujące studia. Symboliczne, że dzieje klasycznych studiów humanistycznych i literatury łacińskiej na Litwie zamyka potomek starożytnych Rzymian, Włoch Paolo Tarengi. Przybył on z Rzymu do Wilna w 1803 roku i do 1805 roku wykładał tu język łaciński oraz literaturę rzymską, a w 1805 roku w drukarni J. Zawadzkiego wydał zbiór wierszy *Ód księgi cztery (Odarum libri IV)*, w którym wyraźnie naśladował poezję Horacego i Sarbiewskiego. Takim oto sposobem na Litwie został wygłoszony ostatni wykład z klasycznego języka łacińskiego i poezji¹⁸.

Uogólniając można powiedzieć, że poprzez język i literaturę łacińską na Litwie zostały utrwalone tradycje literatury i kultury antycznej, antyczna topika, różnorodność antycznych gatunków i stylów. Przyczyniło się to do integracji społeczności Litwy z zachodnioeuropejską przestrzenią intelektualną, w której dziedzictwo kultury antycznej w najprzeróżniejszych kształtach literackich, naukowych i kulturalnych funkcjonowało już od kilku tysięcy lat. Łacińskie pisma pisarzy XVI wieku (Michałona Lituanusa, Augustyna Rotundusa, Macieja Strykowskiego) kształtowały tożsamość narodową Litwinów, wyrażały idee samodzielności politycznej Litwy, podawały definicje jednostki, narodu i państwa (Mikołaj Dauksza). Należy zaznaczyć, że używanie języka łacińskiego w Wielkim Księstwie Litewskim hamowało procesy polonizacyjne i wzbogacało piśmiennictwo litewskie o klasyczne formy wyrazu.

przel. Beata Piasecka

¹⁷/ K. Čepienė, I. Petrauskienė, *Vilniaus Akademijos spaustuvių leidiniai 1576-1806. Bibliografija*, Vilnius 1979, s. 20.

¹⁸/ Z. Abramowiczówna, X. Paweł Tarengi, [w:] *Z dziejów filologii klasycznej w Wilnie*, Wilno 1937, s. 357-394; *Vilniaus universiteto istorija 1803-1940*, Vilnius 1977, s. 88; *Vilniaus pasveikinimas (Gratulatio Vilnae)*..., s. 426-443.

Summary

Latinitas as a Part of History, Literature and Culture of Lithuania

The term *Latinitas* in this article includes the studies of Latin language in Grand Duchy of Lithuania, imitation of classical Latin authors, the historical, religious, polemical and fiction Latin Literature created on the basis of this imitation.

The Latin language was used in Lithuania from 13th century and the letters and documents of Grand Dukes of Lithuania Mindaugas (Mendoge), Gediminas (Gedeminne), Vytautas (Witold) were written in Latin.

There are many common reasons which defined the usage of the Latin language in the West and Middle Europe where *Latinitas* was apprehensible as equivalent of *humanitas*, however in the Lithuania in 16th-17th centuries the Latin language played much more important role than in other countries in Europe. In Lithuania it was not only the subject of education, the sign of development, the means of intellectual creation but also important argument which emphasised the political independence of Lithuania and the national identity of Lithuanians.

The College of Jesuits founded in Vilnius in 1570 and the Vilnius University (*Universitas et Academia Vilnensis Societatis Iesu*) which was acting from 1579 till 1773 strongly influenced the strengthening of the Latin language in the Grand Duchy of Lithuania.

The universal curriculum of studies, typical manuales, higher level of teaching allowed the professors and students of Vilnius University equally take part in scientific and intellectual activities of West Europe.